

Dạy Học Tại Canada

Lâm Vĩnh-Thế, M.L.S.
Librarian Emeritus
University of Saskatchewan
CANADA

Tôi xuất thân là một Giáo Sư Trung Học Đệ Nhị Cấp, tốt nghiệp Ban Sử Địa, Trường Đại Học Sư Phạm Sài Gòn (ĐHSPSG), Khóa 3 (1960-1963). Nhiệm sở đầu tiên là Trường Trung Học Công Lập Kiến Hòa (Bến Tre). Sau 3 năm, mùa Thu năm 1966, tôi được chuyển về Trường Trung Học Kiểu Mẫu Thủ Đức (THKMTĐ). Do một sự tình cờ của định mệnh, tôi chuyển sang làm công tác thư viện.^[1] Nhờ vậy tôi đã nhận được một học bổng của USAID (United States Agency for International Development) đi du học 2 năm (1971-1973) về ngành Thư-Viện-Học tại Trường Thư-Viện-Học của Viện Đại Học Syracuse (School of Library Science, Syracuse University), tại thành phố Syracuse, tiểu bang New York, Hoa Kỳ. Về nước, tôi được Viện Đại Học Vạn Hạnh cử nhiệm làm Giáo Sư Trưởng Ban, Ban Thư-Viện-Học, thuộc Phân Khoa Văn Học và Khoa Học Nhân Văn. Rồi Việt Nam đi định cư tại Canada vào tháng 9-1981, tôi đã công tác trong ngành thư viện cho đến khi nghỉ hưu vào ngày 1-7-2006. Trong thời gian đó, tôi đã có may mắn được mời giảng dạy môn Biên Mục Mô Tả (Descriptive Cataloging) trong chương trình đào tạo nhân viên trung cấp về thư viện (Library Technician Program) tại 2 trường đại học cộng đồng của tỉnh bang Ontario: Algonquin College tại Thành phố Ottawa, thủ đô của Canada, và Mohawk College tại Thành phố Hamilton. Bài viết này ghi lại công tác dạy học tại hai trường đại học cộng đồng đó.

Hay Không Bằng Hên: Trong Cái Rủi Có Cái May

Do sự bảo lãnh của Anh Tư tôi, Giáo Sư Lâm Vĩnh-Tế, Tiến Sĩ Hóa Học (Ph.D. in Chemistry), Trưởng Ban Hóa Học (Chef, Département de Chimie), Trường CEGEP Bois-de-Boulogne tại Thành phố Montréal (CEGEP = Collège d'enseignement général et professionnel), gia đình tôi được đi định cư tại Canada vào mùa Thu năm 1981.

Sau một thời gian ngắn làm lao động trong một kho hàng ở Montréal, tôi tìm được một công việc hợp đồng chuyên môn về thư viện tại thư viện trung ương của Bộ Canh Nông của Chính phủ liên bang Canada tại thủ đô Ottawa. Công việc làm là chuyển đổi các thẻ thư mục (catalog card) của bộ sưu tập tạp chí (gồm tất cả là 30.000 nhan đề) của thư viện từ dạng đánh máy trên thẻ giấy khổ 3 x 5 cm sang dạng ký lục thư mục điện tử (electronic bibliographic record). Dự án công tác này, theo danh từ chuyên môn trong ngành thư viện, được gọi là “serials conversion project.” Đây chỉ là một công việc làm hợp đồng (contract job) trong một năm do công ty tìm việc làm Sharon Professional Services (SPS) tìm cho tôi. Thời gian thực hiện dự án là đúng 12 tháng, từ ngày 1-4-1982 cho đến hết ngày 31-3-1983, theo đúng tài khóa 1982-1983

của chính phủ liên bang Canada. Theo kế hoạch của Bộ Canh Nông thì dự án này sẽ được thực hiện trong 5 năm (1980-1985), mỗi năm làm 6.000 nhan đề, mỗi tháng là 500 nhan đề. Đây là năm thứ ba của dự án, nên tôi rất mừng vì có khả năng sẽ còn có thể ký hợp đồng làm thêm được 2 năm nữa sau ngày 31-3-1983.

Nhưng quả đúng như ông bà mình thường khuyên con cháu là **“chuyện đời khó mà biết trước được.”** Một hôm, vào khoảng giữa thời gian của hợp đồng, Bà Joyce MacKintosh, Phó Giám Đốc, Thư Viện Trung Ương của Bộ Canh Nông, gọi tôi vào phòng nói chuyện. Bà cho tôi biết là Bộ Canh Nông bị cắt ngân sách nên phải chấm dứt dự án này vào cuối tài khóa 1982-1983. Bà cho tôi biết trước để tôi lo tìm công việc làm khác. Tôi buồn quá, nhưng cũng cảm ơn bà đã cho tôi biết trước như vậy. Khi tôi sắp sửa bước ra khỏi phòng bà, Bà đột nhiên hỏi tôi một câu như sau: **“Thế à, tôi đã đọc CV của anh và còn nhớ anh đã từng là giáo sư về thư viện học lúc còn ở Việt Nam. Anh có còn muốn đi dạy học nữa không?”** Tôi trả lời Bà là tôi vẫn còn muốn được đi dạy học ở Canada lắm. Bà tỏ vẻ mừng và cho biết là sẽ giới thiệu tôi đi dạy học ở đây. Nói xong, Bà gọi điện thoại ngay cho Bà Jean Painter, phụ trách chương trình đào tạo nhân viên thư viện trung cấp của Trường Đại Học Cộng Đồng Algonquin tại Ottawa (Manager, Library Technician Program, Algonquin College, Ottawa). Bà Painter mời tôi sang Trường Algonquin nói chuyện. Tôi lái xe sang ngay và vào gặp bà Painter. Bà phỏng vấn tôi (interview) trong khoảng nửa giờ đồng hồ và nhận tôi.

Dạy Học Hai Năm Tại Algonquin College, Ottawa

Algonquin College là một trường đại học cộng đồng, hệ 2 năm, và có nhiều chương trình huấn luyện nhân viên chuyên môn trung cấp (technician) cho nhiều ngành nghề, trong đó có ngành thư viện (library technician program).

Toàn cảnh khuôn viên (Campus) của Đại Học Cộng Đồng Algonquin – Ottawa

Chương trình đào tạo nhân viên trung cấp thư viện của Algonquin College là một chương trình thuộc hệ 2 năm:

Area of Interest: Community and Social Services

Library and Information Technician

Ontario College Diploma

Program Code: 0440X01FWO

2 Years

Ottawa Campus

Our Program

Turn your passion for research, literacy and information into a rewarding career.

The two-year Library and Information Technician Ontario College Diploma program provides you with a broad range of knowledge and experiences for the library and information management field.

This unique program teaches skills that deal with both technical and public service considerations. Technical services involve manual and automated operations related to collecting, processing and organizing material. Public services involve assisting or teaching clients in finding or using information resources.

An emphasis on exposing students to the latest technologies, trends and developments in the library and information field enables students to graduate job-ready.

Benefit from small class sizes. Learn from professors with industry experience. Test your knowledge and skills through hands-on classroom activities and work field placements.

Field placements take place in:

- schools
- public, government, and academic libraries, or
- archives, records and information management organizations

Through field placements, you develop relevant industry connections, preparing you for work in the field.

Tôi được Bà Painter giao cho phụ trách bộ môn Biên Mục Mô Tả (Descriptive Cataloging), là một trong các giáo trình bắt buộc (pre-requisite courses) cho sinh viên năm thứ nhứt, mỗi tuần học một buổi tối, ngày Thứ Tư, từ 6:00 đến 9:00.

Đại đa số học viên là những phụ nữ trung niên đang làm việc ban ngày, toàn thời gian (full-time), trong các thư viện, như là thư ký hành chánh, hay cho mượn sách, xếp sách, vv. Họ chịu khó đi học thêm các lớp ban đêm này để khi tốt nghiệp sẽ được cấp chứng chỉ Library and Information Technician và sẽ được tăng lương lên rất nhiều.

Soạn Giáo Trình Thật Tốt

Đây là lần đầu tiên được mời dạy học ở cấp đại học tại Canada, tôi biết rõ trách nhiệm lớn lao của mình, và tôi quyết tâm làm cho thật tốt để tạo uy tín cho tương lai, theo đúng thói quen của tôi từ bao nhiêu năm là tuân thủ lời dạy từ xưa của Ông Bà mình: ***“Tận Nhân Lực, Tri Thiên Mạng.”*** ^[2]

Trước hết, tôi đã bỏ ra thật nhiều thời gian để soạn thảo cho thật tốt giáo trình cho môn học mà tôi đã được mời giảng dạy.

Mục tiêu của môn học **Biên Mục Mô Tả (Descriptive Cataloging)** là thực hiện một ký lục thư mục (bibliographic record) cho một tài liệu lưu trữ trong thư viện, và được định nghĩa như sau: ^[3]

“Descriptive Cataloging or Descriptive Cataloguing includes recording the attributes of a library item, such as the name of author(s), contributor(s), title, edition, publisher, distributor, date, the number of pages, its size, name of series, etc. Descriptive Cataloging enables the user to find and identify a book, by the name of the author, the title, variant titles, etc. Two popular standards for Descriptive Cataloging are Anglo-American Cataloging Rules (AACR) and its successor Resource Description and Access (RDA).” (Xin tạm dịch sang Việt ngữ như sau: *“Biên Mục Mô tả bao gồm việc ghi lại các thuộc tính của một tài liệu trong thư viện, như là tên tác giả (hay nhiều tác giả), các người có đóng góp, nhan đề, ấn bản, tên nhà xuất bản, năm xuất bản, số trang, khổ sách, tên của từng thư, vv. Biên Mục Mô Tả giúp người sử dụng tìm và nhận diện được một cuốn sách, theo tên tác giả, nhan đề, hay các dạng nhan đề khác nhau, vv. Hai tiêu chuẩn được sử dụng nhiều về Biên Mục Mô Tả là Bộ Quy Tắc Biên Mục Anh-Mỹ (Anglo-American Cataloging Rules = AACR) và bộ quy tắc tiếp nối sau đó là bộ Mô Tả và Truy Cập Tài Nguyên (Resource Description and Access = RDA)).*

Phần lý thuyết thì khá dễ dàng, tôi chỉ cần dựa vào Bộ Quy Tắc Biên Mục Anh Mỹ AACR, lúc đó là ấn bản thứ nhì (2nd Edition), nên được gọi là AACR2, và đã được xuất bản từ năm 1978, để soạn giáo trình. Phần thực hành thì quan trọng hơn rất nhiều vì đây mới thật sự là mục tiêu chính trong việc huấn luyện. Tôi đã vào tận khu vực các kệ sách của Thư Viện Trường Đại Học Ottawa (University of Ottawa Library) để tìm cho đủ tất cả các loại sách khác nhau, sau đó chụp hình (photocopy) các trang nhan đề và mặt sau (verso) của trang nhan đề, đo khổ sách, và ghi lại số trang của từng cuốn, và một số chi tiết khác của các cuốn sách, để dùng làm thí dụ cho phần thực hành:

- Sách của 1 tác giả
- Sách của 2 tác giả
- Sách của 3 tác giả
- Sách của 4 tác giả hay nhiều hơn
- Sách có soạn giả
- Sách có dịch giả
- Sách có phụ đề
- Sách có hai nhan đề khác nhau cùng một ngôn ngữ
- Sách có 2 hay 3 nhan đề bằng các ngôn ngữ khác nhau
- Sách có nhiều ấn bản khác nhau
- Sách có nhiều nhà xuất bản, hay các nơi xuất bản, hay các năm xuất bản khác nhau
- Sách thuộc về một hay nhiều từng thư (series) khác nhau
- Các báo cáo hằng năm của các cơ quan quốc tế, của chính quyền (cấp liên bang, cấp tỉnh bang, cấp thành phố), và của các hội đoàn chuyên môn
- Các kỷ yếu của các hội nghị (quốc tế, quốc gia, đoàn thể, vv)

Các học viên đã tỏ ra rất thích thú trong thời gian theo học giáo trình này, và, đến cuối khóa học, thì họ đã nắm thật vững các quy tắc biên mục để có thể mô tả chính xác từng loại tài liệu, sách vở, tạp chí khác nhau trong sưu tập của thư viện. Trong các buổi ra chơi giữa giờ học, ngồi uống cà phê với nhau, họ đã thật sự làm tôi được ấm lòng khi nói lên nhận xét của họ như sau: ***“Sau khi học với thầy hai tuần thì chúng tôi đã thấy rõ là thầy dạy học không những rất tận tâm mà còn cho thấy rõ thầy có kiến thức rất sâu về bộ môn Biên Mục và đồng thời thầy cũng nắm rất vững phương pháp dạy học.”***

Rời Ottawa Đi Định Cư Tại Hamilton

Sau hai năm sống và làm việc (toàn là theo hợp đồng) tại thủ đô Ottawa, và dạy học hai niên khóa (1982-1984) tại Algonquin College, tôi nhận được một công việc toàn thời gian (full-time), và thường trực (permanent) tại một cơ quan của Chính phủ liên bang Canada tại thành phố Hamilton, tỉnh bang Ontario, có tên là Canadian Centre for Occupational Health and Safety (CCOHS) = Centre canadien d'hygiène et de sécurité au travail (CCHST). Gia đình tôi dọn nhà đi Hamilton và Hamilton trở thành thành phố cư trú (home town) của gia đình tôi cho đến tận ngày hôm nay (tháng 8-2024).

Cơ quan CCOHS có tất cả 4 bộ phận lớn gọi là Directorate do một vị Director chỉ huy. Tôi thuộc về Directorate of Documentation, và Director của tôi là Bà Wendy Moriarty (về sau Bà lập gia đình với Giáo Sư John Newman nên đổi tên lại là Wendy Newman). Lúc mới về làm việc cho CCOHS vào tháng 8-1984, tôi chỉ là một nhân viên của Ban Biên Mục Trực Tuyến (Cataloguer, Online Catalogue). Sau 9 tháng, CCOHS mở cuộc thi tuyển cho chức vụ Trưởng Ban của Ban Biên Mục Trực Tuyến (Manager, Online Catalogue), tôi đã nộp đơn ứng cử, được phỏng vấn và sau cùng đã được chức vụ đó.

Văn Thư Chính Thức của Cơ Quan CCOHS về Chức Vụ Manager, Online Catalogue

Sau hơn hai tháng ở chức vụ mới này, một hôm Bà Wendy Newman gọi tôi vào phòng Bà nói chuyện. Bà cho tôi biết là vì quá bận Bà không thể tiếp tục dạy học, bộ môn Biên Mục Mô Tả (Descriptive Cataloging), cho chương trình huấn luyện nhân viên thư viện trung cấp tại Trường Đại Học Cộng Đồng Mohawk của Hamilton nữa (Mohawk College, Hamilton) và ngỏ ý muốn tôi thay thế bà trong công việc dạy học đó. Tôi đồng ý ngay. Bà liền gọi điện thoại cho Bà Lois Wall, phụ trách chương trình huấn luyện nhân viên trung cấp về thư viện của Mohawk College (Manager, Library and Information Technician Program, Mohawk College) để giới thiệu tôi. Vì lúc đó tôi đang là Manager, Online Catalogue của CCOHS, lại thêm đã có kinh nghiệm dạy học hai năm tại Algonquin College ở Ottawa rồi, Bà Lois Wall đã đồng ý nhận tôi ngay.

Dạy Học 10 Năm Tại Mohawk College

Tôi đã phụ trách giảng dạy giáo trình Biên Mục Mô Tả (Descriptive Cataloging) trong 10 năm (1985-1995) tại Trường Đại Học Cộng Đồng Mohawk ở Hamilton cho đến khi rời Hamilton đi nhận chức vụ Trưởng Ban Biên Mục của Thư Viện, Viện Đại Học Saskatchewan (Manager, Cataloging Department, University of Saskatchewan Library) tại Thành phố Saskatoon trong vùng Đại Bình Nguyên của Canada (Canadian Grand Prairie).

Toàn Cảnh Khuôn Viên (Campus) Của Mohawk College – Hamilton

Chương Trình Library and Information Technician Của Mohawk College - Hamilton

Vào mỗi cuối khóa, Mohawk College đều có thực hiện việc đánh giá chính thức việc giảng dạy của các giảng viên bởi các sinh viên (official evaluation by students) cho từng bộ môn, và tôi đã luôn luôn được các học viên đánh giá rất tốt. Ngoài ra, tôi thật sự cảm thấy rất ấm lòng trước những lời phát biểu chân thật của các học viên những lúc nghỉ giải lao giữa giờ học và đi uống cà phê với nhau. Họ đều nói những câu tương tự như những câu mà các học viên tại Algonquin College đã nói như tôi đã ghi lại trong phần trên.

Về sau, khi tôi làm đơn ứng tuyển chức vụ Trưởng Ban Biên Mục của Thư Viện Đại Học Saskatchewan, tôi đã kèm theo đơn hai bức Thư Giới Thiệu (Letter of Reference) rất tốt mà hai bà Wendy Newman và Lois Wall đã viết cho tôi:

HAMILTON PUBLIC LIBRARY

55 YORK BOULEVARD, BOX 2700, STATION A. Envooy Address: HAM. PUB. LIB.
HAMILTON, ONTARIO L8N 4E4 Tel: (416) 546-3200, Fax: (416) 546-3202

To Whom it May Concern

As Director, Information Response Services, at the Canadian Centre for Occupational Health and Safety, I worked with Vinh-The Lam from 1984 to 1990. Initially he was a Cataloguer; later he was promoted to Manager, responsible for a number of bibliographic and directory data bases created for use in Canada and internationally.

I can speak highly of his ability, knowledge, and commitment. He is among the most knowledgeable cataloguers I have met in twenty-five years of experience in a variety of libraries. His expertise in the subject was accompanied by an obvious recognition of the importance of efficient production processes.

As a manager he was visibly committed to the mission. He was also a steadfast advocate of his staff, responsive to their concerns and dedicated in communicating their perspectives.

I am happy to recommend him for positions requiring professional expertise and principled leadership.

Sincerely,

Wendy Newman,
Area Manager, Central/East

Thư Giới Thiệu Của Bà Wendy Newman

Pennell Avenue and West 5th
PO Box 20384, Hamilton, Ontario
Canada L8N 3T2 (416) 575-1212
Fax (416) 575-2330 Telex 061-8348

November 3, 1993

To Whom It May Concern:

It is a pleasure to write a letter of reference for Vinh-Thé Lam. Thé has been teaching cataloguing in our part-time Library and Information Technician Diploma Program on a regular basis since 1985.

Thé is an outstanding teacher. His ability to inspire his students and to generate genuine interest in cataloguing is evident from both the informal feedback I receive from the students and the results of formal evaluations conducted regularly in our courses. We employ approximately twenty part-time faculty on a regular basis. I consider Thé to be one of the best. His conduct is always professional, his knowledge of cataloguing thorough and his rapport with other instructors and students excellent. He is concerned about student learning and meets his obligations as an instructor in an exemplary fashion.

Our part-time students are all mature students. Most must juggle family, work and community responsibilities in addition to their studies. They value Thé as an instructor because he makes efficient use of class time, can communicate his expertise and has a sense of humour. Many of our students harbour doubts about their abilities to succeed after a long absence from formal schooling. They appreciate Thé's gentle, caring manner and the fact that he is sensitive to their insecurities and need for encouragement.

I enjoy working with Thé because of his professionalism, his enthusiasm and his integrity.

Yours truly,

Lois Wall
Program Manager
Library and Information Technician Program

Thư Giới Thiệu Của Bà Lois Wall

Thay Lời Kết

Không kể việc huấn luyện cho nhân viên của tôi trong Ban Biên Mục tại Thư Viện của Đại Học Saskatchewan, tôi đã có tổng cộng 12 năm dạy học, bộ môn Biên Mục Mô Tả, trong chương trình huấn luyện nhân viên thư viện trung cấp tại hai trường đại học cộng đồng của tỉnh bang Ontario: 1) Algonquin College tại thủ đô Ottawa trong 2 năm, 1982-1984; và, 2) Mohawk College tại Thành phố Hamilton trong 10 năm, 1985-1995. Tại cả 2 trường, tôi đều hết sức cố gắng dạy thật tốt và thật tận tâm, theo đúng lời dạy của Ông Bà mình là ***“Tận Nhân Lực, Tri Thiên Mạng.”***

GHI CHÚ:

1. Lâm Vĩnh-Thé, ***Một ngã rẽ bất ngờ và may mắn***, tài liệu trực tuyến, có thể đọc toàn văn tại địa chỉ Internet sau đây: <https://petruskyaus.net/mot-nga-re-bat-ngo-va-may-man-lam-vinh-the/>

2. Lâm Vĩnh-Thế, *Trải nghiệm bản thân về Tận Nhân Lực Tri Thiên Mạng*, tài liệu trực tuyến, có thể đọc toàn văn tại địa chỉ Internet sau đây: <https://petruskyaus.net/trai-nghiem-ban-than-ve-tan-nhan-luc-tri-thien-menh-lam-vinh-the/>
3. *Descriptive Cataloging*, tài liệu trực tuyến, có thể đọc toàn văn tại địa chỉ Internet sau đây: [Descriptive Cataloging \(librarianshipstudies.com\)](http://www.libraryjournal.com/DescriptiveCataloging)